

Retningslinjer for et trygt CISV Norge

Innhold

Formål.....	1
Hva er grenseoverskridende atferd?	2
Avdekking av grenseoverskridende atferd.....	4
Varslingsrutiner	7
Varslingsrutiner for barn	7
Ved bekymring.....	7
Ved overgrep på leir	8
Kontaktinformasjon	10

Formål

Formålet med disse retningslinjene er forebygging og avdekking av grenseoverskridende atferd i CISV Norge. Det er viktig å ha tydelige varslingsrutiner og protokoller på plass slik at CISV Norge kan best mulig imøtekomme personer som er utsatt for grenseoverskridende atferd. Disse retningslinjene gjelder også for våre medlemmer som deltar på programmer internasjonalt, hos eksterne samarbeidspartnere og i vertsfamilier. Som en barne- og ungdomsorganisasjon har CISV Norge et særegent ansvar for å sikre trygge rammer rundt deltakerne, og skape et forutsigbart miljø som vil hindre grobunn for ubegrunnet mistanke.

Forebyggende arbeid handler om å skape trygge rammer for å hindre at grenseoverskridende atferd forekommer. Det handler også om å ha gode varslingsrutiner. Voksne med et tillitsverv må være medlem av CISV, og dele våre verdier. I CISV Norge foretar vi intervjuer av kandidater til tillitsverv og henter inn referanser og politiattest. I alle ledd av organisasjonen drives opplæring og bevisstgjøring rundt roller og ansvar.

Hva er grenseoverskridende atferd?

Grenseoverskridende atferd: Handlinger som bryter med de grenser som en person har for å beskytte sin egen integritet. Det kan være, men er ikke begrenset til, uønskede seksuelle tilnærmelser, oppfordring om seksuelle tjenester, verbal eller kroppslig atferd av seksuell natur som oppleves ydmykende og/eller invaderende.

Mishandling: Enhver form for fysisk, emosjonell eller seksuell mishandling eller mangel på omsorg som fører til skade på andre.

Barnemishandling: Enhver form for fysisk, emosjonell eller seksuell mishandling eller mangel på omsorg som fører til skade på barn. Det skjer ofte i tillits- eller ansvarsrelasjoner, og er et maktmisbruk eller et tillitsbrudd. Dette kan skje med alle barn uavhengig av alder, kjønn, rase eller evne. Selv i situasjoner hvor det kan oppleves/føles som om barnet aksepterte eller på et vis inviterte til mishandlingen er det likevel mishandling.

Mishandlere kan være voksne (menn og kvinner) og andre barn, og er ofte en person barnet og familien kjenner og stoler på. Mishandleren kan være et familiemedlem, eller noen barnet møter i nærmiljøet, inkludert gjennom idretts- og fritidsaktiviteter. En person kan mishandle eller forsømme et barn direkte, eller være ansvarlig for mishandling fordi de ikke klarer å forhindre at en annen person skader barnet eller forsømmer barnets behov.

Det er fire hovedtyper barnemishandling: **Fysisk og psykisk vold, seksuelt misbruk og omsorgssvikt.** Barn kan være utsatt for en, eller en kombinasjon av disse.

- **Fysisk:** Skaper kroppslig eller fysisk skade, eksempelvis slag, forgiftning, brennmerking eller å gi barn alkohol eller andre rusmidler.
- **Psykisk:** Den følelsesmessige mishandling av et barn som kan innebære å fortelle et barn at det er verdiløst eller uelsket, utilstrekkelig, eller verdsatt bare for å imøtekomme behovene til en annen person. Dette kan omfatte å pålegge forventninger eller interaksjoner som er upassende eller utover barnets utviklingsevne, så vel som overbeskyttelse og at man begrenser barnets evne til å utforske eller lære, eller forhindre at barnet deltar i normal sosial interaksjon.
- **Seksuell:** Seksuell trakassering er uønsket seksuell oppmerksomhet som oppleves som krenkende og plagsom for den oppmerksomheten rammer. Det kan være når voksne bruker barn til å møte sine egne seksuelle behov; dette kan, men må ikke, inkludere fysisk kontakt med barnet. Det er kan være seksuell aktivitet, intim berøring eller seksuelle hentydninger og forslag. Seksuelle overgrep er enhver seksuell handling utført mot noen som ikke gir, eller er i stand til å gi sitt samtykke. Seksuelle overgrep kan straffes etter straffeloven.

- *Seksuelt krenkende atferd* omfatter å vise frem kroppen sin, kjønnsorgan, eller bilder/pornografi.
- *Seksuell handling* omfatter fysisk kontakt, som å berøre intime kroppsdeler, utenpå eller under klær.
- *Seksuell omgang* omfatter fysisk kontakt og inntrengning i kroppens hulrom med fingre, gjenstander eller kjønnsorgan

Alle seksuelle handlinger og framtoning mot barn under 16 år anses som seksuelle overgrep. Selv om ungdommer mellom 16 og 18 år er over den seksuelle lavalder, er de like fullt i et tillits- og avhengighetsforhold til voksne rundt seg, og derfor sårbare for utnyttning. Å ta, dele eller oppbevare bilder eller videoer med seksuelt innhold av barn (under 18 år) er straffbart. Seksuell trakassering og seksuelle overgrep kan altså skje mellom voksne og barn, mellom barn og mellom voksne.

- **Omsorgssvikt:** Når voksne ikke oppfyller barnets grunnleggende behov i en grad som sannsynligvis vil gi alvorlig innvirkning på barnets helse eller utvikling (f.eks. ikke gi tilstrekkelig mat, ly, unnlate å beskytte mot fysisk skade eller fare og ikke å sikre tilgang til nødvendig medisinsk behandling).

Mobbing og trakassering er også en form for barnemishandling, selv om det ofte, men ikke alltid, er et barn som er mobberen.

Mobbing er forsettlig, sårende oppførsel mot en annen person som vanligvis gjentas over en periode. Utfallet vil alltid være smertefullt og forstyrrende for offeret. Det er fire hovedtyper av mobbing:

- Fysisk (f.eks. dytting, slag, spark eller annen bruk av vold);
- Verbal (f.eks. rasistiske eller homofobiske kommentarer, kallenavn, graffiti, trusler eller krenkende tekstmeldinger);
- Psykisk (f.eks. isolasjon, avvising, ignorering, narring, latterliggjøring, ydmyking eller uakseptable krav) eller
- Seksuell trakassering er uønsket oppmerksomhet basert på kropp, kjønn og seksualitet, som har som formål eller virkning å være krenkende, skremmende, fiendtlig, nedverdiggende, ydmykende eller plagsom. Oppmerksomhet omfatter både verbal og fysisk atferd

Avdekking av grenseoverskridende atferd

Vår første prioritet er barns velferd og sikkerhet. Alle i CISV har et ansvar for å sørge for at barna blir beskyttet. Hver situasjon er forskjellig, og det er viktig at du involverer Nasjonal Risk Manager (se kontaktinformasjon) og/eller den som har hovedansvaret så tidlig som mulig for å vurdere hvordan man skal følge disse retningslinjene. Om et barn er i akutt fare for å bli utsatt for mishandling, skal det handles umiddelbart for å beskytte barnet.

Det er mange måter å bli oppmerksom på grenseoverskridende atferd:

- Du observerer noe du føler eller vet er galt.
- Du blir fortalt noe av et barn som du føler eller vet er galt.
- Noen forteller deg at de har hørt eller sett noe som de føle eller vet er galt.

Bekymringer man hører kan handle om ting som skjer på leiren, eller i barnets familie og nærmiljø. Det kan være pågående hendelser, og ting som har skjedd tidligere. Dette kan forekomme mellom barn, mellom voksne og mellom voksne og barn. Også voksne kan være utsatt for grenseoverskridende atferd, nå og tidligere i livet. I tillegg til å bli fortalt, kan man også observere fysiske tegn eller endring i atferd. Dette kan for eksempel være:

- Blåmerker
- Mareritt
- Konsentrasjonsvansker
- Skvettenhet
- Unngåelsesatferd
- Negative tanker om seg selv og andre
- Seksualisert atferd (også tegninger etc.)
- Aggressiv og impulsiv atferd

Mange av tegnene kan også være symptomer på andre plager eller lidelser. Derfor er det viktig å se barnets plager i en større sammenheng, og ikke automatisk gå ut fra det verste. Samtidig skal man ikke avvise bekymringer, fysiske skader og tydelige endringer i atferd. Fysiske skader hos barn bør alltid ha en god forklaring. Skader skal vekke mistanke når forklaringen som blir gitt ikke passer med skaden som blir funnet. Hvis du har en dårlig magefølelse bør du melde fra til Nasjonal Risk Manager i henhold til varslingsrutinene.

Det er viktig å ivareta barnet i situasjonen. Forbered deg mentalt og følelsesmessig på at betroelser kan komme. Det er vanskeligere for andre å fortelle hvis du ikke virker åpen og balansert nok til å høre det. Når et barn åpner seg for en voksen er det noen generelle retningslinjer som skal følges:

- Godta det barnet sier.
- Vær en god lytter og se på barnet.
- Hold deg rolig, og ikke få panikk.

- Vent med å søke hjelp til etter barnet har fortalt ferdig.
- Vær ærlig.
- Unngå å vise tegn på å være overrasket og sjokkert.
- Fortell at det ikke er deres feil hvis de er utsatt for mishandling.
- Aldri still ledende spørsmål.
- Unngå å stille samme spørsmål flere ganger.
- Aldri press barnet for informasjon.
- Ikke fyll inn ord eller fullføre setninger for barnet, og unngå antakelser.
- Vær klar over at barnet kan ha blitt truet.
- Skill mellom hva barnet faktisk sier, og antakelsene som blir gjort om hva barnet sier. Det er viktig på dette stadiet i prosessen.
- Ikke la personlig tvil hindre deg i å si fra.
- La barnet vite hva du kommer til å gjøre, og at du vil gi dem beskjed hva som skjer fremover.
- Fortell barnet at det er viktig at dette ikke blir en hemmelighet. Husk også å fortelle at dette bare blir sagt videre til de som trenger å få vite det for å kunne hjelpe.

Forslag til hva man kan si:

- Gjenta siste del av en setning barnet sa, på en spørrende måte.
- Jeg tror på deg.
- Jeg skal forsøke å hjelpe deg.
- Jeg skal hjelpe deg.
- Jeg er glad du fortalte det til meg.
- Det er ikke din feil.

Hva man ikke skal si:

- Du skulle ha fortalt det til noen tidligere
- Jeg kan ikke tro dette, jeg er sjokkert!
- Å, det forklarer mye.
- Nei, ikke... Han er kompisen min.
- Jeg skal ikke si det til noen
- Hvorfor? Hvordan?

På slutten av samtalen kan det være lurt å:

- Betrygg barnet på at det var riktig å fortelle deg.
- La dem vite hva du kommer til å gjøre med informasjonen.
- Søk hjelp, i første omgang fra den med hovedansvaret for programmet eller Risk Manager.
- Dokumenter det du fikk høre.
- Søk hjelp for din egen del. Det kan være en påkjenning å få høre om vanskelige hendelser som har skjedd andre.

Hvis det handler om mishandling som har skjedd tidligere/tilbake i tid, kan det hende det er voksen som åpner seg for deg. Du skal følge de samme ovennevnte retningslinjene som for barn.

Det er viktig å huske på at denne informasjonen er sensitiv, og skal behandles konfidensielt. Det innebærer å dele informasjonen med så få personer som mulig, og kun de som kan hjelpe i saken.

Vanligvis vil dette være:

- Personen som deler påstanden
- Personen med hovedansvaret for programmet
- Risk Manager
- Foreldrene til barnet
- Barnevernet/politiet/lege
- CISV International

Foreldre skal informeres ved mistanke, med mindre det er grunn til å tro at foreldrene vil sette barnet i fare. I tilfeller hvor et barn forteller om hendelser hvor foreldre er involvert, skal ikke informasjonen deles med dem før etter man har rådført seg med relevante myndigheter og/eller CISV international. Det samme gjelder hvis andre på listen er involvert. Da skal man kontakte personen som er nivået over dem (f.eks. hvis det gjelder leirleder så går du rett til Risk Manager).

Dette er basert på [CISV International Child Protection Policy and Procedures](#).

Varslingsrutiner

Varslingsrutiner for barn

Voksne eller andre barn og ungdommer har ikke lov til å gjøre ting med kroppen din som du ikke vil. Du setter dine egne grenser, og hvis du føler noen andre krysser dem, så er det viktig å si fra. Det gjelder også hvis noen sier noe som du synes er ubehagelig.

Dette kan du gjøre:

- Fortell om det til en voksen du stoler på.
- Hvis du synes det er skummelt å si i fra til en voksen, kan det være lurt å fortelle det til en venn. Så kan de hjelpe deg med å fortelle det til en voksen.
- Husk at du er ikke alene, vi voksne er her for deg, og kan hjelpe deg slik at klumpen i magen forsvinner.

Ved bekymring

Hvis du mistenker at et barn blir, eller har blitt mishandlet, må du straks rapportere enhver rimelig mistanke, enten basert på dine egne observasjoner eller noen andres, til hovedansvarlig eller Risk Manager. **Det er ikke et alternativ å ignorere det.** Hvis du er i tvil, ta kontakt med hovedansvarlig eller Nasjonal Risk Manager for å diskutere bekymringen.

Ved bekymring om grenseoverskridende atferd skal man varsle om dette til Nasjonal Risk Manager. Alle kan ta kontakt, enten man er deltager, leder, stab eller vertsfamilie osv.). Ikke vent for lenge med å dele dine bekymringer!

- Du må rapportere bekymringen til Nasjonal Risk Manager umiddelbart for å forhindre ytterligere fare for barns skade.
- Du må samarbeide med Nasjonal Risk Manager for å tilby all relevant og nødvendig støtte til barnet/barna som er involvert, samt stab og ledere.
- Ikke involver andre før etter avtale med Nasjonal Risk Manager; vi vil ikke skape rykteflom. Du skal heller ikke etterforske eller konfrontere noen.

- Skriv logg – Begynn å notere ned tidspunkt og observasjoner som du mener vekker mistanke/bekymring (kan også brukes ved eventuell retts sak). Når situasjonen er avklart, skal relevant dokumentasjon overleveres. Hvis saken ikke tas videre, skal loggen slettes. Ta kontakt med Nasjonal Risk Manager for veiledning.
- Nasjonal Risk Manager vil veilede deg i hvordan du kan opptre videre, hvem andre du burde involvere og eventuelt sende inn noen som kan hjelpe.
- Lytt til barnet hvis du er i posisjon til det. Vis at du tar barnet på alvor. Unngå å styre samtalen og å stille ledende spørsmål. Gjenta utsagn som barnet kommer med, slik at barnet eventuelt kan korrigere om du har forstått noe feil. I etterkant av samtalen kan du også notere ned det barnet sier, og eventuelle observasjoner.
- Aldri lov barnet taushet om det man får vite. Vær ærlig om det som skal skje, og hjelp barnet med å forstå hvorfor dette er en hemmelighet som man ikke burde ha for seg selv.
- Som frivillig har du et moralsk ansvar for å melde fra til myndighetene, men ikke et juridisk ansvar. I CISV Norge vil vi oppfordre alle voksenpersoner om å melde fra til myndighetene dersom du har mistanke om at et barn blir utsatt for mishandling eller overgrep.

Se [CISV International Child Protection Policy and Procedures](#) for utfyllende informasjon.

Ved overgrep på leir

Hvis du har rimelig grunn til mistanke om noen form for barnemishandling som skjer nå, må du handle umiddelbart for å beskytte barnet eller barna mot skade. Du må rapportere saken til den med hovedansvaret og Nasjonal Risk Manager umiddelbart. CISV Norges holdning er at dette bør meldes til politiet. Nasjonal Risk Manager eller hovedansvarlig kan bistå med dette.

- Lytt til den fornærmende, gi støtte og omsorg.
- Ikke skift klær på fornærmede. Eventuelt brukt tøy kan pakkes inn i papir (ikke plast)
- Ved seksuelt overgrep, ikke bad eller vask fornærmede.
- Kontakt Nasjonal Risk Manager med en gang du får informasjon om akutt overgrep.
- Gi nødvendig informasjon til Nasjonal Risk Manager, slik at den kan kontakte politiet, og du kan bruke tid på å være med barnet/den utsatte.

- Ikke start etterforskning på egenhånd. Det er kun politiet som kan etterforske en sak. Ikke konfronter antatt gjerningsperson.
- Fjern den mistenkte overgriperen fra leiren i påvente av en undersøkelse eller involvering av relevante myndigheter. Du må gjøre dette i samarbeid med Risk Manager.

Seksuell trakassering mellom voksne

Uønsket seksuell oppmerksomhet i sammenheng med møter, aktiviteter eller programmer i regi av CISV, er noe vi ser svært alvorlig på. Det er aldri din feil hvis slike situasjoner oppstår, og du skal være trygg på at saken vil bli behandlet konfidensielt.

Vi anbefaler at du fortelle om hendelsen, dette kan være:

- Hvis du tør - Si ifra til personen det gjelder og fortell at det plager deg. Noen ganger kan det løse seg ved at personen blir oppmerksom på at dere har ulike preferanser.
- Ta kontakt med staben eller den med hovedansvaret for arrangementet. Ta gjerne med deg en støtteperson. Informer om hendelsen. Be om råd.
- Ta kontakt med Nasjonal Risk Manager.
- Vurder om du vil anmelde forholdet.

I tilfeller hvor det har skjedd et seksuelt overgrep skal man ta kontakt med overgrepsmottak. Der får du hjelp, og de vil kunne informere deg om valg du kan ta.

Kontaktinformasjon

Hvem	Kontaktinformasjon
Nasjonal Risk Manager	+47 952 27 168
Bekymringsmelding eller spørsmål til CISV Norge	safe@no.cisv.org
Politiet	02800 / 112
Alarmtelefon for barn og unge	116 111 Fra utlandet: +47 954 11 755 SMS: 417 16 111
Barneverntjenesten	Se https://barnevernvakten.no/ for kontaktinformasjon til din kommune. Du kan ringe anonymt og med fullt navn.
Telefon for overgrepsofsatte (SMISO)	800 57 000
Hjelpetelefonen Mental Helse	116 123 Fra utlandet: +47 91 116 123
Legevakt	116 117
Lokalt overgrepsmottak	Se Overgrepsmottak i Norge , eller kontakt legevakt på 116 117.

